

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1707

Q. 115. An universaliter verum sit, quod id, quo impletur præceptum, procedere debeat ex cognitione, voluntate & libertate operantis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42634

II. Is, qui audivit sacrum, jejunavit, &c. prorsus
 "violenter coactus, non satisfacit, non enim fuit
 "coactus humanus, defectu voluntariâ. *Vasq. Suar.*
 "Azor, *Fill. n. 212.*

Dixi, prorsus violenter: Quia si famulus, v. g.
 "metu Domini, aut puer metu Magistri, sacrum au-
 "diat, (esto non fit auditurus, si magister abesset) is,
 "et si perversâ voluntate illâ peccet, præcepto tamen
 "satisfacit. Ratio, quia metus non tollit libertatem.
 "Sanct. *Sal. l. cit. Lay. l. 2. t. 4. c. 4. num. 12.*

III. Recitans Horas solâ intentione legendi, vel
 "addiscendi, non satisfacit; uti nec ille, qui vadit ad
 "sacrum, tantum ut oculos pascat, cum alio collo-
 "quatur, vel expectet amicum. *Lugol. c. n. 23.*

IV. Nec satisfacit is, qui tantum fictè confitetur,
 "orat &c., quia non ejus fictio, sed opus, præcep-
 "tum est.

A D D E N D A.

695 Q. 115. *An universaliter verum sit, quod id,*
 "quo impletur præceptum, procedere debeat ex
 "cognitione, voluntate & libertate operantis. R. Vi-
 "dentur affirmare Auctores & *Busenb.* jam relatus,
 "cum quibus *Herinck* hic d. I. n. 36. dicit actum,
 "quo impletur præceptum, debere esse voluntarium
 "& ex certa cognitione, ideoque illum, qui in ebrieta-
 "te restitueret, re ipsa non ponere actum lege justitiæ
 "præceptum. Communis illa sententia tenenda est,
 "si per præceptum saltem concomitanter aut indirectè
 "imperetur actus liber & humanus, uti fit per præcep-
 "tum audiendi Missam, legendi horas Canonicas
 "&c., nam simul imperatur humana applicatio men-
 "tis ad ejusmodi opera, cum debeat adesse aliqua at-
 "tentio ac devotio, quam habere non potest ebrius,
 "dormiens,

dormiens, impos sui, planè non advertens, recitans tantum ut legat vel addiscat &c. Deinde ut impleatur præceptum, etiam non debet adesse voluntas positivè contraria præcepto & coacta, nam præceptum ideo est, ut dirigat voluntatem & opus subditi, adeoque præceptum postulat; ut voluntas subditi non sit à præcepto positivè averfa: Si tamen præceptum non imperet actum humanum, & voluntas non sit positivè contraria præcepto, dici posset impleri per actum etiam non liberum aut per omissionem puram, Ratio est 1. quia etiam pro statu, quo adesse non potest voluntas & libertas, adhuc obligat præceptum, & si opus tum ponatur, reipsa ponitur substantia rei præceptæ, & hoc ipso obtinetur finis præcepti, ergo impletur præceptum. *Antec. prob.*, ebrius tenetur præcepto jejunii, nam qui ei in ebrietate constituto daret carnes comedendas, peccaret, ergo in eo statu tenetur præcepto, ergo etiam in eo statu debet posse implere, alioquin teneretur ad aliquid impossibile impleri: & reipsa non comedendo implet, cum reipsa jejundet, & hoc ipso maceratur in corpore, quæ maceratio est finis legis: similiter fur, qui in ebrietate restituit, tenebatur restituere, & restitutio in eo statu facta est hoc, quod imperabat justitia, quia hac positâ iterum habebatur adæquatio inter jus activum unius & passivum alterius, quæ adæquatio est finis à justitia intentus: item si in Monasterio sit præceptum silentii pro tota die, qui totâ die dormit, implet præceptum, quia reipsa filet, & non turbatur domus, quod præcepto illo intendebatur; imò si præceptum sic diceret, qui hac die per tres horas servarit silentium, poterit reliquâ parte diei loqui, qui per tres horas post latum præceptum dormiisset, etiam inscius præcepti, utique posset postea cum aliis reliquo tempore loqui, ergo. Ratio est

2., quia Virtus, ex cuius motivo ponitur præceptum, non obligat ad actum procedentem ex motivo suæ propriæ honestatis, uti cum communi *Maurus Tom.* 2. q. 183. & *Palav.* de just. à n. 91; Neque necessarium est, ut impletio sit actus bonus, uti n. 690. dictum est, & præter ibi citatos docent *Vasq.* 1. 2. q. 100. a. 9. *Palav.* n. 92. *Illf.* t. 1. d. 2. n. 36. vocans communissimam & certam sententiam, ergo neque est necessarium, per se loquendo, ut sit actus voluntarius & liber. *Conseq. prob.*, nam ista ratio voluntarii & liberi sæpe superaddet solam malitiam & turpitudinem, tum scilicet, quando præceptum implebitur per actum malum, sed talis malitia & turpitudinis nihil facit ad finem præcepti, qui haberi poterat sine malitia, quam præceptum nolebat, ergo.

696 *Objicies* Præceptum datur homini, ergo actus, quo impletur, debet esse actus humanus. *R. n. conseq.*, satis est enim esse actum hominis, qui tali lege tenetur, & per eum actum obtineri finem legis.

Inst. Ut sit formalis transgressio legis, debet esse actus humanus, ergo etiam ut sit formalis impletio legis. *R. n. conseq.*, formalis transgressio legis est peccatum, quod semper est liberum; è contra impletio legis nec necessariò est peccatum, uti per se patet, nec necessariò est actus bonus, uti dictum, ergo nec necessariò est actus liber. *Neque dicas*, absque actu libero fore impletionem præcepti negativam tantum, id est, non transgressionem, non autem esse positivam; *Contra* est, ponitur hoc, quod præcipitur & hoc posito habetur finis præcepti, ergo adest positiva illius impletio, cum non requiratur voluntas implendi seu satisfaciendi, uti n. 692. dictum est.